Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!

ЭНГСИЭЛИ

Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ •

2000 с.
Олунньу
8
күнэ
оптуорунньук
№ 14 (8704)

ПРЕЗИДЕНТ КИНИГЭТИН ДЬҮҮЛЛЭҺИИЛЭР

Олунньу 2 күнүгэр Саха Республикатын баайы-дуолу салайыыта министрэ Никита Сергеевич Ли-Фу салайаччылаах бөлөх Бөтүн нэһилиэгин олохтоохторун кытары Президент М.Е. Николаев «Саха Республиката: XXI-с үйэ бастакы чиэппэригэр сайдыытын суолун туһунан» кинигэтин дьүүллэһии буолла. Никита Сергеевич Ли-Фу бу кинигэ туһунан кылгастык кэпсээтэ, Президент санааларын туһунан иһитиннэрдэ. Ол курдук кини алмааһы кырыылыыр промышленность, неби, гааһы хостуур, переработкалыыр салаа, тыа хаһаайыстыбата сайдыыларыгар сүрүн болҕомто уурулларын туһунан эттэ. Атын кэккэ боппуруостартан олохтоох бэйэни салайыныы тематын бэлиэтиэххэ сөп. Никита Сергеевич этэринэн, итиниэхэ республика таһымыгар, чуолаан Ил Түмэнгэ уонна Правительствоҕа, меккүөрдэр бара тураллар. Тоҕо диэтэргит, олохтоох салайыныыны олоххо киллэриэх иннинэ кини үбүн-харчытын, баайын-дуолун мэктиэлиир сокуоннары онгорон таһаарыахха наада. Ол курдук, Н.С. Ли-Фу салайар министерствота олохтоох бэйэни салайыныы органнарыгар государство баайын-дуолун биэрии туһунан сокуон барылын бэлэмнээн Правительство дьүүлүгэр таһаарда. Кини кэнниттэн тыл улуус баһылыгын солбуйаччы Н.Н. Баишевка бэрилиннэ. Олохтоохтор совхозтар баайдарын-дуолларын ыһыыта ким буруйдаарын, олохтоох бэйэни салайыныы, Президент бэрэстэбиитэллэрин тэрийии төһө туһалаахтарын, государство тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын онгорон таһаараччыларга сакааһа хаһан төлөнөрүн ыйыттылар, кредит болдьоҕо кыратын, оскуолаҕа көрдөрөн үөрэтэр пособие, паарта суоҕун, спортсаала, балыыһа наадаларын эттилэр.

Ити күн бөлөх кыттыылаахтара Модут нэһилиэгэр сыыппыттылар. Кэпсэтии, буоларын курдук, Президент М.Е. Николаев кинигэтин тула барыахтаах этэ. Ону олохтоох дьон бөтүнүөр, II хомустаахтар курдук Ли-Фу диэн Правительство чилиэнэ кэлбитинэн сибээстээн бэйэлэрин күннээри кыһалҕаларын туһунан кэпсээтилэр. Ити көрсүһүүгэ мамонт муоһун, хаарбах тимири хомуйан переработкалааһын, уматык, күөл чэрчитин күрүөлээһин, оскуолаҕа техника, компьютер, учебник наадатын, библиотеканы литературанан хаччыйыы, учууталлар статустарын тэнгнээһин, пенсионердарга кредит, «Модут» ГУП сорох нолуоктартан босхолооһун, бааһынай хаһаайыстыбалары кытары тэнгнээһин, нэһилиэккэ дьахтар сэбиэтэ суоҕун, арыгыны атыылыыр дьон кыайан хонтуруолламаттарын, участковай балыыһаны түүнгү сменаҕа көһөрүү наадатын, санитаркалар, сиэстэрэлэр хамнас аҥарыгар үлэлиилэрин уонна да атын боппуруостар көтөҕүлүннүлэр.

Киэһэ бөлөх II Хомустаахха сырытта. Манна инники күөҥгэ сири нэһилиэк бэйэтэ бас билиэхтээҕин, почта куһаҕан туруктааҕын, уматык боппуруоһа сытыырхайан турарын, сыл аайы халаан уута көлөриттэн нэһилиэги көһөрөр былаан оҥоһуллара, саҥа оскуола наадатын, уокка, дьиэ иэнин иһин төлөбүр көмөйин аччатыы уода, кэккэ боппуруостар туруорулуннулар. Николай Никитич этэринэн, Улуу Кыайыы 55 сылынан сибээстээн сэрии, тыыл ветераннарын дьиэлэрин өрөмөөнньэһин боппуруоһугар улууспут дьаһалтата республика Правительствотыгар араастаан туруорса сатыыр эбит. Билигин улууска 76 ветеран хаалбыт.

Олунньу 3 күнүгэр А.В. Мигалкин салайааччылаах бөлөх Нам селотугар М.Е. Николаев кинигэтин тула кэпсэтиини ыытта. Саха Республикатын Правительствотын иһиннэн олохтоох дьаһалталары кытары биирдэ үлэлээһиҥҥэ управление министрэ А.В. Мигалкин Президент XXI-с үйэҕэ республика хайдах сайдыахтаҕын туһунан санааларын-оноолорун сиһилии кэпсээтэ. Улуспо председателэ М.И. Протопопов Президент чөл олох, үөрэхтээһин боппуруоһугар сүрүн болҕомтону уурарын сөптөөҕүнэн аахта уонна билиҥҥи курдук потребкооперацияны салгыы өйүүрүгэр санаатын эттэ. Оттон К.П. Черепанов биһиги республикабыт олоҕо-дьаһаҕа Россия билиҥҥи политиката хайдах барарыттан быһаччы тутулуктааҕын, Президент кинигэтигэр республика XX-с үйэни хайдах түмүктээбитин, норуот хаһаайыстыбата төһө туруктаҕын туһунан анализ бэриллибэтэҕин бэлиэтээтэ. Улуус баһылыгын бастакы солбуйаччы А.А. Бочкарев бааһынай хаһаайыстыбаларга быйыл 250 мөл.солк. уонна переработкаҕа 400 мөл.солк. кредит быһыытынан бэриллэри турарын туһунан эттэ. Куоластааһын быһыытынан кэпсэтиигэ кэлбит дьон бары Президент кинигэтигэр ыйбыт идеяларын өйүүлэрин биллэрдилэр.

Ч. Кириллов

АНААҐЫННАР

Улуус баһылыгын А.Н. Ядреев б.дь. тохсунньу 28 күнүнээҥи дьаһалынан «Дьулуур» олох-дьаһах фондатын толороччу директорынан **Потапов Виктор Егорович** ананна. Виктор Егорович бу иннинэ Көбөкөн нэһилиэгин дьаһалтатын баһылыгынан үлэлээбитэ, идэтинэн инженнертутааччы.

Көбөкөн дьаһалтатын баһылыгын эбээһинэҥнэн толороччунан Колесов Олег Иванович ананна.

Улуус баһылыгын дьаһала

ҮҺҮС ТЫҺЫЫНЧА СЫЛЫ КӨРСҮҮ УОННА ХРИСТИАНСТВО 2000 СЫЛЫН БЭЛИЭТИИР РЕСПУБЛИКАТААҐЫ МЕРОПРИЯТИЕЛАРГА КЫТТЫЫ ТУҺУНАН

СР Президенин 13.05.99 с. 756 нүөмэрдээх ыйааҕар оловуран, ону тэҥэ аан дойду историятыгар буолаары турар событиелар суолталара Саха сирин норуоттарын историятыгар оруолларын ааҕыллыан дьаһайабын:

1. Үһүс тыһыынча сылы көрсүү уонна Христианство 2000 сылын бэлиэтиир республикатааҕы мероприятиеларга кыттарга. Ол иннитэн улуус иһиннэн манныктаастаах комиссияны тэрийэргэ:

—Ядреев А.Н.-Нам улууһун баһылыга, комиссия председателэ;
—Бочкарев А.А.-баһылык 1 солбуйаччыта, председатель солбуйаччыта;
—Баишев Н.Н.-баһылык солбуйаччыта, председатель солбуйаччыта.

Комиссия чилиэннэрэ:

—Сивцев К.Е.-тэриллэр-правовой управление начальника;
—Корякин Д.П.-Нам селотун баһылыга;
—Касьянов В.Г.-«Энгсиэли» хаһыат редактора;
—Кривошапкин И.З.-«Нам» ТРК директора;
—Кириллин А.В.-культура отделын сэбиэдиссэйэ;
—Соловьев А.И.-ыччат отделын сэбиэдиссэйэ;
—Ядрихинская С.П.-спорт отделын сэбиэдиссэйэ;
—Павлов М.М.-ИДьУО начальника;
—Ермолаев Ю.П.-айылҕа харыстабылын комитетын председателэ;
—Дьячковская Н.Г.-үөрэх управлениетын начальника;
—Шестаков В.П.-алмааһы кырыылыыр завод директора;
—Корнилов А.И.-УлусПО правлениетын председателэ;
—Шапошников Р.С.-«Ленагаз»АО начальника;
—Федоров А.А.-«Намгазстрой» ПМК начальника;
—Федоров А.С.-«Дорремстрой» начальника.

2. Комиссияҕа (Ядреев А.Н., Бочкарев А.А., Баишев Н.Н.) улуус дьаһалтатын коллегиятыгар киллэрэргэ анаан улуустаҕы мероприятиелар быланнарын бырайыагын оҥороругар.

3. Бу дьаһал туолуутун хонтуруолун бэйэбэр хаалларабын.

Улуус баһылыга А.Н. ЯДРЕЕВ

САҤА ҮЙЭҐЭ - САҤА ОСКУОЛАНЫ!

Хамаҕатта орто оскуолатыгар, 1934 с. тэриллиэҕиттэн, тыһыынчаттан тахса учуутал үлэлээн кэллэ, түөрт тыһыынча кэриҥэ оҕо бүтэрэн олох киэн аартыгар үктэннэ.

Оскуола билиҥҥи дьиэтэ 1966 с. үлэҕэ киирбитэ. Бүгүн 18 комплект-кыааска 323 оҕо үөрэнэр, 67 үлэһиттээх. Дьиэтэ кыараҕаһынан, материальнай базата эргэрбитинэн, иитэр-үөрэтэр үлэ аныгы ирдэбилигэр эпиэттээбэт.

Нэһилиэнньэ элбии турарынан, сайдар суолу тутуһар иниттэн Хамаҕатта орто оскуолатын үлэһиттэрин 2000 сыл тохсунньу 20 күнүнээри уопсай мунньаҕа саҥа оскуоланы тутуута фонда аһары биир саналаан ылынна. Хас биирдии учуутал биир тыһыынча, техническэй үлэһит 500 солк. харчыны фондаҕа утара биһиргэннэ.

Маннытан тиэрдэн туран күнү биир дойдулаахтарбытын, бар дьоммутун, оскуола бары выпускниктарын, үлэлээбит учууталларын, төрөппүттэрин, тэрилтэлэрин, бааһынай хаһаайыстыбаларын бу фондаҕа үп-уган күүс-көмө буоларгытыгар ыҥырабыт.

2000 сылга 2000 үтүө дьыаланы оҥоруутут бу буолуоҕа.

Фонда счета: Сбербанк РФ, Филиал № 5040/019, Намское отделение, с. Крест-Кытыл, счет 42301810876195002286/01

Оскуола коллектива

УОСТУБАТ СҮРЭХ, КЫРДЬЫБАТ СҮҺҮӨХ

Ааспыт нэдиэлэҕэ улуус ветераннарын сэбиэтин кизиҥ ыҥырыылаах мунньаҕар 1999 с. ветераннар сэбиэттэрэ ыыппыт үлэтин уонна 2000 с. үлэлиир быланнарын туоларынан боппуруостары дьүүллэһии киэҥник барда. Маныаха отчуоту сэбиэт председателэ М.В. Петрова оҥордо.

Отчуоту истэн олордоххо ветераннар сэбиэттэрэ улуус үрдүнэн улахан далааһынаах үлэни ыыпыттар. Бары ыытыллар дьаһалларга, мероприятиеларга кинилэр көҕүлүүр күүһүнэн буолбуттар. Ол курдук Нам улууһугар управа тэриллибитэ 200 сыллаах юбилейын бэлиэтээһининэн сибээстээн кэккэ маассабай мероприятиелар тэриллэн ыытыллыыттар. Улуус дьаһалтатыгар уонна нэһилиэктэр олохтоох дьаһалталарыгар ветераннар сүрүн күүс буолбуттара отчуоттан чаҕылхай дьык көрүнүө. Ол да иһин улуус баһылыгын солбуйаччы Н.Н. Баишев бэйэтин этиитигэр ветераннарга кинилэр олоххо активнай позицияларын төһөлөөн туран барҕа махталын тириэрпитэ да туоһулуур.

Отчуот сүнньүнэн кэпсэтиигэ барыта 13 киһи тыл эттэ. Социальнай харалта управлениетын начальника А.П. Сивцева бэйэтин этиитигэр республикаҕа Нам улууһун ветераннарын сэбиэтэ биир бастыҥ үлэлээҕинэн биллэлэриэн кизиҥ туттарын санатта. Төһө да үп кэмчитин үрдүнэн итиниэхэ сигэнэн быар куустан олорботторуун үтүө холобурга тэҥнээтэ. Быйыл социальнай нормативтар саҥалыы оҥоһуллубуттарынан чэпчэтиилэринэн туһаначчылар хаттаан регистрацияны барыахтаахтарын туһунан эттэ. Кырдьаҕас спын диэн лиҥ сыппакка, күннээҥи дьарыктаах буолуута ветераннар сэбиэттэрин оруола улаханын чорботто. Партизаанга аһыллан үлэлиир реабилитационнай кинин аһын-уолун тупсаарга дьулуһарын эттэ. Итиннэ тэҥэ Намнаары «Дьулуур» реабилитационнай кизиҥэ социальнай харалта управлениетын ноҥуо уонуу хонуктаах дьарыктаныы тэриллиэхтээрин, онно бары ветераннар сэбиэттэрэ болҕомтону туһаайалларыгар сүбэлээтэ. Антонина Петровна Дьокуускай куорат ветераннарын сэбиэтин кытта биргэ үлэлиргэ дуогабар түһэрсии наадалаҕар тохтоото.

Хамаҕаттаттан тылэпшит ветераннар сэбиэттэрин председателэ И.И. Дьяконов бэйэтин үлэтин сырдатта уонна буолаары турар улуус баһылыгар кандидатынан Е.М. Ларионовы туруорар туһунан эттэ.

Е.Н. Дьяконова сэбиэт үлэтин үчүгэйинэн сыаналаата уонна Улуу Кыайыы 55 сылын көрсө тэрилтэлэр үлэһиттэрэ биирдии күннээх хамнастарын киллэрэн фонда тэрийэлларигар ыҥырда. Бааһынай хаһаайыстыбалара, предпринимателлэр тэриллэр фондаҕа төһө кыахтара баарынан көмөлөһөллөрүгэр ыҥырыы таһааралларыгар туруоруста.

Нам селотун ветераннарын сэбиэтин председателэ В.А. Колесов кырдьаҕастар балаҕаннара тутуллуутун уонна билиҥҥи үлэтин-хамнаһын туһунан сырдатта. Балаҕаны көрө Дьокуускайтан, Бороҕонтон, Бүлүүттэн, I Хомустаахтан, Модуттан тиийэ кэлэллэрин кэпсээтэ уонна оскуола оҕолоро чаастатык сылдьалларыгар баҕарда.

Г.И. Кривошапкин ветераннар фестиваллара уонна спартакиадалара 2000 сыл былааныгар киллэриллибиттэрин сөптөөҕүнэн аахта. Улууска диир кини, ветераннар сэбиэттэрин курдук биллэркөстөр үлэлээх общественнай тэрилтэ суоҕун тэҥэ диэтэ. Кини эмиэ сэбиэт үлэтин үчүгэйинэн сыаналаата. Маны тэҥэ Хамаҕаттаҕа урут тэриллэн үлэлээбит детдом архивын булан, бу туһунан нэһилиэнньэ киэҥ аранатыгар биллэрэр наадалаҕар тохтоото.

I Хомустаахтан нэһилиэк сэбиэтин председателэ В.Д. Жиркова бэйэтин үлэтэ нэһилиэнньэ ортотутар үчүгэйинэн сыаналаммытын, улуус дьаһалтатын сыллаары отчуота эмиэ итинник сыананы ылбытын төһөлөөн балыстаата уонна бу улуустаары сэбиэт үлэтин эмиэ үчүгэйинэн сыаналаата.

Хатырыктан сылдьар Н.И. Сивцев председатель М.В. Петрова чахчы сыратын, күүһүн-күдэҥин биэрэн туран үлэлиирин ыйда уонна сэбиэт үлэтигэр ахсаабат көмөнү оҥорор социальнай харалта, пенсионнай сулууспа управлениеларыгар улахан махталы биллэрдэ. Соторутааҕыта буолан ааспыт улуус дьаһалтатын ааспыт сыллааҕы отчуотутар ветераннар сэбиэттэрин үлэлэрин туһунан биир дааг тыл ахтыллыбатаҕа өйдөммөтүн эттэ. Кини буолаары турар былыбардарга А.Н. Ядреев иккис болдьоохо хаалларын туруоруста.

Т.И. Замятин олохтоох авторлар аатларыттан улуус дьаһалтатыгар кэккэ кинигэлэр тахсыылларыгар улахан моральнай уонна материальнай көмөтүн иһин махталы биллэрдэ. Кини итии тэҥэ Намнаары педучилищеҕа И.Е. Винокуров аатын кинэрэри туруоруста. Кыайыы 55 сыла туолуутунан сибээстээн тэриллэр фондаҕа бэйэтин сэмэй кылаатын 50 солк. аан бастакыттан туттарда.

Бөтүнтэн сылдьар М.Ф. Кугданов улуус дьаһалтатын отчуота нэһилиэнньэ ортотутар ортонон сыаналаммытын аҕыына уонна тыа сиригэр олох-дьаһах биллэрдик ыараабытыгар тохтоото. Итини тэҥэ кини Россия Президенин быыбарыгар В.В.Путины талар сыһатын эттэ.

Аппааны ветераннарын сэбиэтин председателэ Е.П. Рожина үлэтин-хамнаһын саҥа билэн уопутуран эрэр А.Н. Ядреевы үлэлиир кыах биэрбэккэ атын киһиэнэ солбуйары сыыһанан аахта.

Көбөкөнтэн кэлбит Е.Е. Орлов сэбиэт үлэтин үчүгэйинэн сыаналаата уонна Василий Майскай иккис кинигэтэ күн сырдыгын көрөрүгэр күүс-көмө буоларыгар улуустаары ветераннар сэбиэттэриттэн көрдөстө.

Түмүккэ Нам улууһун ветераннарын сэбиэтин 1999 сыллаары үлэтэ үчүгэйинэн сыаналанна, 2000 сылга үлэ былаана биэрэгэтилиннэ, маны тэҥэ ветераннар билигин үлэлии олорор улуус баһылыгын А.Н. Ядреевы иккис болдьоохо таларга бары нэһилиэктэриттэн үлэни-хамнаһы ылыгыт нэһилиэнньэҕэ ыҥырыы сурук улуус баһылыгын аатыгар НПУ-га биллиилээх государственнай деятель И.Е. Винокуров аатын иҥэрэр туһунан аһаҕас суругу итиннэ Кыайыы 55 сылыгар аналлаах ыҥырыыны ылыннылар.

Григорий ЭВЕРСТОВ

Кэрэ баай айылҕалаах, үтүөмааны үлэһит дьоннордоох, саха омукка улуу дьону биэрбит Нам улууһун баһылыгынан эдэр эрчимнээх салайааччы Александр Николаевич Ядреев, улуус мунньаҕын депутаттарынан уонна салалтаҕа саҥа олоҥу өйдөөбүт, сүрэхтэринэн ылыммыт дьон үлэлииллэр. Киниилэр нэһилиэнньэ өйүгэр-санаатыгар саҥа сүүрээни, сэргэхсийиини киллэрэллэр.

Дьон-сэргэ араас өйгө-санааҕа оҕустарыылара идеологиятэ билэн-көрөн олорор. Бу олохпутугар саамай дьоһун, ураты суолталаах салааҕа улуус баһылыга үһүлүччү болҕомтотун уурарыгар, гаас тэрилтэтин үлэһиттэрэ кыһамныылаах үлэлэриттэр махтал тыллар этиллиэхтэрин этиллэлэр.

Предпринимательство атаҕар туран ыччат үлэлээх буолуутугар тирэх, улууска харчы киириитин бириҥ сүрүн ханаалынан буолла. Улуус киниигэр атыы-эргиэн кинигэ тэриллэн нэһилиэктэр аһынан-үөлүнэн эргиниилэрин кэмэйэ сылын аайы улаатар.

Улууспут баһылыга А.Н. Ядреев республикаҕа аан бастакынан сүөһүнү уоран сиэчилэри утары сорунуулаах охсуһуун тэрийдэ. Кини быраабы хаарыстыыр органнары атахтарыгар туруоран, кыгаанах хонтуруолу, бэрэбиэркэни олохтоон нэһилиэнньэҕэ эльбэх үтүөнү оҥордулар, мунура суох махтал тыллары ыллылар.

Үөрэх, билии, оҕо иитиитин чаһыгар «Оҕо саас уонна оҕо спордун Сылынан» сибээстээн ураты болҕомто уурулларга. Атын улууһуттарга хоолоотохчо биһиги ыччаттарбыт азал орто, үрдүк үөрэххэ киириилэрэ лаппа үрдүк. Оскуолаҕа учууталларынан хаччыллыыны, оҕолор билиилэрин таһымынан республикаҕа бириҥ бастыҥ миэстэҕэ киирсэбит.

Дьон социальнай өттүнэн көмүскэллээх буолуулардаҕар үлэлэрэ сөптөөх таһымҥа баралларга. Кырдьаҕастарга, сэриигэ ветераннарыгар аналлаах дьиэлэр үлэлиллэр, чэпчэтиилэриниэн толору туһаналлар. Ветераннар улуус общественнай олоҕор көхтөөхтүк кытталлар. Куорат, киин улуустар салалталарын кытта дуогабардар түһэрсиллэн хардарыта туһалаах үлэлэр торуманнылар.

Аастыт дьылга Намҥа Саха Республикатын сиргэ государственнай комитетын коллегиятыгар олус туһалаах, киэҥ кэпсэтии тэрилэ. Манна намнар сир боппуруоһун сөпкө быһаарбыттарын, онуоха улуус баһылыга улахан болҕомтоҥу уурарын бэлиэтэтилэр. Улуустаабы сир комитетын председателэ, эдэр салайааччы С.И. Местников үлэни сөпкө тэрийбитин түмүгэр республикаҕа биллэр бастыҥ, үтүө үлэлээх баахынай хаһаайыстыбалара тэриллиннилэр.

«Дьиэ кэргэн, дьахтар уонна оҕо аймах» Программата биһиэхэ үлэлээбитэ өр буолла. Манна анаммыт семинар мунньахха эльбэх улуустар бэрэстэбиитэллэрэ кыттыннылар. Онно кыттыны ылбыт Бүлүү улууһуттан сылдьар К.Е. Саввинова манныты эпитт: «Намнар эрдэттэн дьаһанан, өр кэмҥэ үлэлээбит буоланнар түмүктэр үчүгэйдэр. Ити биллэн турар дьаһалтаттан улахан тутулуктаах. Ханна улуус баһылыга үлэни өйүүр, өйдүүр буоллаҕына үлэлииргэ чэпчэки. Дьонтон үн хомуйан фонда тэрийэллэрин сөбүлүү иһиттим, намнар маладьыастар, үлэлэрэ сүүстэн биири талбыт курдук». Бу ис дуоһаттан этиллибит тылларга кини өбөрэ туох да суох.

Аастыт дьыл түмүгүнэн улуус дьаһалтатын отчуотун дьүүллэһиигэ нэһилиэнньэ көхтөөхтүк кытынна. Отчуот улуус хаһыатыгар эрдэ бэчээтэнэн дьон интэриэһин тардан эльбэх саҥа этиилэр киирдилэр, баар итэҕэстэри туоратыыга санаалар этилиннилэр. Дьаһалта ыыппыт үлэтигэр нэһилиэнньэ дьоһун сыанабылы биэрэн туран оссо айымныылаах үлэни, ситиһиилэри баҕарарын биллэрдэ.

Петр ГУЛЯЕВ,
Түбэ нэһилиэгэ

Отчуот кэннэ санаалар

ОТЧУОТТУУР СӨПТӨӨХ, СЭМЭЛИИР СИЭРДЭЭХ

КЭРЭ ЭЙГЭТИГЭР

АЙЫЛБАТТАН АЙДАРЫЫЛААХ ХУДОЖНИК

Тохсунньу 29 күнүгэр НПУ үөрэнэр корпуһугар «СР үөрэҕириитин туйгуна», «Саха-Азия оҕолоро» фонд стипендиата, училище преподавателэ, художник Петров Г. Г. 50 сааһын туоларыгар аналлаах айар быыстапката үөрүүлээх эйгэлэрэ ыытыллыбыта. Манна элбэх киһи мустубут. Ол иһигэр бааллар юбилиар аймах-биле дьонноро, НПУ студеннара, преподавателлэрэ, Дьокуускайтан ыалдьыттар, кэрэни көрөхсиир улуус дьоно-сэргэтэ.

Эйгэни үөкүү кэннэ алгысчыт Н.Ф.Гурьев аал уот иччитигэр айах тутта. Ити кэннэттэн училище директора Иванов В.П. үтүө-мааны тылын-өһүн юбиляргa анаата. Улуус, село дьаһалталарын аатларыттан Н.Н.Баишев, С.Г.Кокарев эйгэлэлэтилэр, Бочуотунай грамоталары, сэмэй бэлэхтэри туттардылар.

Бу үөрүүлээх күнтэ Дьокуускайтан кэлбит РФ художниктарын союһун чилиэннэрэ, СР художниктарын союһун председателин солбуйаччы, «Үргэл» Арт-галерея директора, живописец Спиридонов Ю.В., художниктар союзтарын эппиэттиир секретара, график Соргоева А.Л., художниктар Россиятаабы Академияларын чилиэн-корреспонденнара, Красноярскайдаабы институт Дьокуускайдаабы филиалын преподавателэ Васильев А.Д., РФ искусстволарын үтүөлээх деятеля, П.А.Ойуунускай аатынан бириэмийэ лауреата , искусствовед И.А.Поталов, СР альн, орто анал үөрэхтээһин департаменын кылаабынай специалиһа Романов А.П., СГУ преподавателэ И.В.Покатилова о.д.а. Гавриил Гаврильевичка истиҥ-иһирэх тыллары эттилэр, баҕа санааларын тиэртилэр, бэйэлэрин сэмэй бэлэхтэрин биэрдилэр.

Тыл этиилэрин ыыһыгар НПУ преподавателэ М.А.Колодезникова, НПУ студпрофкомун председателэ Ньургун Жирков, студенттар Туйаара Рехлясова, Моти Замятина нарын иэйиилээх мырыалары толордулар, онтон студеннтка Люба Николаева бэйэтин тылыгар тойуктаан доллоһутта. Ол кэнниттэн НПУ директора Иванов В.П., ыалдьыт Потапов И.А. уонна юбиляр бэйэтэ кыһыл лиэнтэни быһа кырыйдылар. Бу киэһэ мустубут студеннар, дьон, ыалдьыттар художник Петров Г.Г. кэнники уон сыл устата айбыт 50-чэ этюдтарын, пейзажтарын, хартыыналарын, портреттарын сэргии, сөҕө-махтайа көрдүлэр.

Павлов Ф.Ф., РФ художниктарын союһун чилиэнэ, РФ норуотун үөрэҕириитин туйгуна, НПУ преподавателэ:

Гавриил Гаврильевичҥа кытта уон биирдэ сылын биирдэ үлэлиибит. Юбилейнай быыстапкатыгар сүүрүннэн айылҕа костүүмэрин туруорда. Бэйэм пейзажка дьарыктанар киһи быһыытынан сыанабылаах этюдтара сүрдээх ис хоһоонноох, нэйиилээхтэр, үрдүк культуралаах суруйуулар. Мин киниэхэ ыраастыкка эрдэ да ити курдук дириҥ ис хоһоонноох, суолталаах үлэлэриэн дьону-сэргэни үөрдэ турарыгар баҕарыам этэ.

Авваакумова Татьяна, 3 курс студена:

— Бэйэбит преподавательбит Гавриил Гаврильевич алгах үлэтин аан маҥнай дьон дьүүлүгэр таһаарбытын соһуйа, сэргии көрдүбүт. Хаарандааһынан толорбут үлэлэрин, маслинай кыраасканан оҥорбут автопортретын астынным. Ордук пейзажтарын сөбүлээтим. «Зимний лес» хартыынатыгар кыһыҥҥы айылҕа көстүүтүгэр мастар быыстарынан күн сарбыныахтара кылабачыйа оонньууллара көрүөххэ көрэ, миигин долгутта. Автопортретын көрөхсээтим. Инникитин преподавательбэр художниктар союзтарыгар киирэриигэр уонна норуотун өссө да ураты үлэлэриэн үөрдэ турарыгар баҕарабын.

Үөрэтэр учууталым «Автопортретын» көрөхсээтим. Кини үөрэтэриигэр «оннооҕор хаартыскатаҕар ордук гына уруһуйдуохха сөп» диирэ. Ити үлэтин көрөн онно итэҕойдум. Пейзажтарын астынным. Бу быыстапкаҕа сылдьан бэйэбэр элбэҕи туһаныным дии саныыбын. Инникитин да үһүс курска үөрэнэр колледжнай группа оҕолорун аатларыттан үрдүк ситиһиилэри, таһаарылаах үлэни баҕарабын.

Бу быыстапкаҕа сылдьыыбыттар художник үлэлэрин ити курдук астына-дуоһуйа көрдүлэр. Оттон мин философскай ис хоһоонноох «Туйахтар табыгырас тыастара...», «Ожидание. Портрет матери.», 130 x 118 кэмэйдээх холустаҕа уруһуйдаабыт «Поколения. Портрет бабушки» үлэлэрин сэргии көрдүм. Үлэлэрэ барыта да интэриэһинэйдэр, үгүстэрэ киһини толкуйдаталлар. Кини үлэлэрэ олох тыынынан илгийэллэр, ото-маһа, дьоно сибилигин хамсаан, тиллэн кэлиэх курдуктар...

К. ОЛЕСОВ

Чөл олох иһин

СЫРДЫККА, ЫРААСКА ТАРДЫҺЫАХХА

Кэлиҥҥи икки-үс сылтан бэттэх олохпут арыый тупсан эрэр. Тэрилтэлэргэ үлэһит ахсаанын сарбыйыы диэн сүрэри хамсатар тыл соччо иһиллибэт буолла. Хамнас да кэлиитэ арыый бэрээдэктээн эрэр. Онон дьон-сэргэ олоххо, үлэҕэ көхтөөх күүһүрэн санаалара бөҕөх буолла.

«Ыарыыттан илии, үлэһиттэн үлэ арахпат» диэн этии баар. Сүрэхтээх, сирбэт-талбат киһиэхэ үлэ да син кэтэр буолла. Ордук тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктаначчылар олохторо сэргэхсийдэ. Оку киниилэр келеһиннэрин тоҕон, илиилэрин чөрдөөн ситиһэн эроллэр.

Били баар тиийэлэгинээх диэбиккэ дылы киниилэр ордор бородууксуйаларыттан биһиги атыылаһабыт. Ол эрээри сыаната олус ыарахан. Дьиҥнэн олохтоох аспыт-сүөлбут арыый чэпчэки да буолуо этэ. Өскөтүн Дьокуускайга ыах этин 1 киилэтэ 42-43 солк. буоллаҕына биһиэхэ 50-60 солк. буолар.

Аны «Чөл олох иһин» диэн аатталаах хамсаахын саҕаламмытын оҕолорбутун үлэһит, ыал оҥортообут, аны саҥа үлэ дьоно буолар сиэнэрбитин иитиигэ көмөлөһө сылдьар саахырбыт дьон сэргии иһиттибит. Итиннэхэ аналлаах телемарафон аастыт сыл бүтүүтүгэр ыытыллыыбыта. Онно киһи дьиксинэрэ да, үөрэрэ, эрэнэ да сиҥиэра баалларга. Дьиксинэрбит диэн аһыыр аспытыттан, дьиэбит малыттан тыынар салгыммытыгар, иһэр уубутугар тиийэ киһи дорообуйатыгар буортулааҕын туһунан иһитиннэрбиттэрэ буолар. Ити балаһыанньаны арааһа ким дааны эмиэ туорааппата буолуо. Арай кыра кыаллар өттүн омукпут араас иһитин, суутун итини таҥэ олбуу сууйар, аалар средстволары аччатыахха, тохтотуохха сөп.

Эрэнэрбит, үөрэрбит диэн «Чөл олох иһин» оксуһуу быйыл, эйиэл эрэ буолбаккa утумнаахтык ыытыллан бэрт эльбэх үлэ бардаҕына оҕо, ыччат ортотугар арыгылааһын, табахтааһын, наркомания курдук дьаллыктар, содуор быыны, буруй оҥоһуллуута сыыйа аччыа.

«Чөл» диэн тыл сүрүн өйдөбүлэ чэбдик ой-санаа диэн буолуохтаах. Төһөтүн да иһин кыһалбытын кыбыка сылдьарбыт, үрүҥмут үрдүбүтүгэр үҥкүүлүүрүн тухары чөл олохтоох аатырбаппыт буолуо. Туох да сымыйата суох оҕолорбут таба хтарын уоба, пиэбэлэрин тута сылдьар буоллулар. Оҕолорбут улахан дьонтон толлубаттар. Тулалыыр эйгэ төттөрү көстүүтүн түргэнник ылыналлар.

Оскуола уонна тереппут икки ардыларыгар биир санаалаах бопсуу, хаайыы суох. Учуутал оҕону сэмэлээтэриэ тереппуттэр көмүскэһаллэр. Оҕолоро онно тирэҕирэн буруйдарын мэлдьэһэллэр. Ол түмүгэр туох да быһаарыыта суох күн-дьыл аайан иһэр. Оҕо буруйу, араас бэтиэхэни оҥороро тохтообот. Төттөрүтүн ити дьаллыктара бэйэтин кытта тэҥнэҥ улаталлар.

Ыраас, чэбдик олох тиэргэммититтэн саҕаланар буоллаҕына, чөл олоҥу дьиэттэн уонна оскуолаттан саҕалыахха наада.

Оскуоларга кылаас ахсын баастыҥ бэрээдэк иһин диэн хамсааһыны тэнитиахха.

Боростуой дьон суут-сокуон, силиэстийэлиир орган таттар ханнык сокуонунан салайтаран үлэлээн дьону сууттуулларын өйдөөбөт буоллубут. Ол тоҕо өйдөммөт буолбутун ыйытар буоллахха маннык. Хас да киһи өлөрүллүбүттүгэр буруйдаах көстүбүтэ ахсааннаах. Көһүннэрэн да сөптөөх миэрэни сүкпэттэр диэн дьон айдааралларын өрүү хаһыакка аҕабыт. Эбэтэр тутуллубут киһи олох да буруйа суох аатырар. Биһиги санаабытыгар эппиэтин эрдэ булан, тоҕоостоох кэмин көрөн, туоһу суох сиригэр буруйу соруйан оҥорор уонна кыыкыраччы мэлдьэһэр дьон үксүн куотар курдуктар. Оттон киһи көнөтө иһэн-аһаан баран иирэн оҥоруо суоҕун оҥорон, саҥарыа суоҕун саҥаран кэбиһэр. Ол иһин көнөтүнэн буруйун билиннэр. Онон буруйдааҕы сууттуурга үрүҥ-хара диэбэккэ, оҥорбут буруйуттар суут кырдьыктаах харааҥынан көрөн эппиэккэ тардыахха.

З. ЕГОРОВА, Нам с.

СГУ сонуннара

ДЬУРУСКЭН КИЭҺЭТЭ

Аастыт сыл бүтүүтэ Дьокуускайга Өксөкүлээх Өлөксей аатынан культурнай киинтэ «Дьуруускан киэһэтэ» диэн 2000 сылы көрсө Екатерина, Алексей уонна Харыскан Егоровтар саҥа ырыаларынан концертаҕа буолан ааста.

Быыс оргууйдук аһыллар... Сценаҕа эльбэх, кыра харыйачааннар араас суһумнуур уоттарынан күлүмнүүллэр. Барыта ып-ыраас, мап-маҥан хаар... Хайдах эрэ олох атын дойдуга баар буолбут курдук сананныбыт. Екатерина уонна Алексей Егоровтар урукку альбомнарын быстах-быстах попурри оҥорон ыллаабыттара олус сонунук, уратытык иһилиннэ. Ол кэнниттэн дьэ көрөөччүлэригэр саҥаттан-саҥа истиҥ ырыалары бэлэхтэтилэр.

Киһи күннээҕи түбүктэн сынньаан, саҕалыы истиҥ ырыаны иһиттэҥинэ, олус астынар, дуоһуйар. Онон саҕалыы ырыа сүүрүйээччиларыгар, таптаччыларыгар Егоровтар улахан бэлэх оҥордулар.

ИККИ ТӨГҮЛ ЭВАКУАЦИЯ

Сессия саҕаланыан иннинэ Дьокуускайга ким эрэ «01» телефонунан эрийэн СГУ учебнай-лабораторнай корпуһугар буомба уруруллубутун туһунан сымыйа сураҥы эппит. Туох баар милиция үлэһиттэрин атахтарыгар туруорбуттар, оттон үөрэнэ олорор студеннары барыларын таһырдьа таһааран, буомбаны көрдүүргэ күһэллибиттэр. Ол эрээри тугу да булбакка, ити сураҥы иһитиннэрбит киһини көрдүүр, силиэстийэлиир үлэ ыытыллар.

Аҥыйах хонон баран эмиэ биир киһи телефонунан эрийэн университет үөрэнэр корпустарыгар буомба уруруллубутун биллэрбит. Онон ол күн үс корпуска эвакуация оҥорбуттара, студеннар барыларын үөрэммэтэхтэрэ. Буомбаны өрго диэри көрдөөн баран булбатылар.

Ким маннык телефонунан биллэрэрин өйдөөт хоппут, буола-буола куһаҕан сураҥы, киһи оонньообот дьыалата. Милиция үлэһиттэригэр чиэһинэйдик сыһыаннаһыахха, киниилэр ыарахан үлэлэрин учуоттуохха. Салгыы маннык буоллаҕына сатаммат.

Наташа ПРОТОПОПОВА,
СГУ студентката

Ким хайдах саныырынан

ОЛОРОН БИЭРИМИЭҢИН!

Россия XXI үйэ боруогун ыар ындыылаах а тыллаан киирдэ. Хас хардыы ахсын бу таһаҕас өссө кырыыланан көхсүнү аалара улаатан иһэр. Ол биричиинэтинэн Чечняҕа бара турар сэрии күн-түүн дуорааннанан, кэнгэн-диринГэн иһиитэ буолар. Кини быыстан терроризмы ураары охсуһар сыаллаах, иннэ-тинэ биллибэт хардыыта, күөттэнэн-күөдьүйэн улахан хаан тохтуулаах сэриигэ кубулуйда. Маннык этэн эрдэхтэрэ: «Күүс баар буолларына, өй наадата суох», — диэн. Бэйэ дойдутун иһигэр национальнай, религиознай бөппуруоһу күүс өттүнэн быһаара сатаабыт, дьиэ иһигэр кыра өҥ уотунан оонньоон баһаары ыыппытыгар тэннээх. Онуу урукку ФСБ салайаачыта «силовик» В.В. Путин быыстан кэлээт ылыммыт быһымах дьаһаллара да туоһулууллар. Холобур, Дагестаҥҥа вахХабиттары суох онорор сыалтан 30-тан тахса дьон олорор дэриэбинэлэрин авиация, артиллерия күүһүнэн, кыһын буолаары аҕай турдаҕына күөрэлгэны онордулар. Онтон салгыы саба быраҕан Буйнакскай, Мосова, Волгодонскай куораттарга дьиэлэри ултүрүтэ тэптэриигэ. Кавказ омуктарын буруйдаан, Чечняҕа саба түстүлэр. Элбэх киһи өлүүлээх дэлбэриитэ тэптэрии түбэлтэлэрэ кимнээҥинэн уонна туох сыалы ситиһэр иннинэн оноһуллубуттара аны 10-20 сылынан кырдьыга күөрэйиэ. Баҕар, 1994-96 сс. сэриигэ хотторбут өрүттэр өстөһүүнү көбүтэр, иэнэ ситиһэр иннинэн бу иэдээни онорбуттара буолаарай?! Кистэл буолбатах Чечня бэйэтин сиригэр-уотугар Масхадов быыстаһын утарар, киниэхэ бас бэриммэт күүстэр эмиэ баалар уонна киниэлэртэн сорохторо дьону уоруунан, өлөрүүнэн о.д.а. быыстаһы куоҥаллыыр үгүс өрүттээх үлэни ыыталлар.

Бу сэриитэн сылтаан ниэл бородуукталарыгар, техникаҕа, аскатаҥаска сыана үөкэ-тэһиинэ суох үрдүүр, бэрээдэк бэйдиэ молтүүр чинчилээх. 1999 сылта дойдута 3 мөл. тахса буруй оноһулунна дэһэллэр даҕаны, дьиҥ олохчо сыыппара баһырхай үрдүк буолуон сөп. Оннун булбатах сыана салгыы үрдүү туруута кэлэр көлүөнэҕэ үүс эрэйи-муҥу аҕалар кутталлаах. Онон хас биирдии чиновник, депутат оҕотун-уруутун, балтын-быраатын туһугар олорон биэрбэккэ ороохоро уолдьаста.

Тоһо да Москваттан кый ыраах кытыы сиргэ олордорбут бу хара дьайдаах сэриитэн күөн тутта суверенитеппыт да дурда-хахха буолан көмүскээбэтэ. Сурах хоту иһиттэххэ Саха сиригэр 150-ча, Нам сиригэр 5 уол сэрии толоонуттар сылдьаллар эбит. Бу уолаттар дойдуларыгар хайдах-туох өйдөөх-саная аалаах эргиллиэхтэрэ биллибэт. Киһи киһини ыгыалыыра, сэймэктиирэ дууһаҕа, эккэ-хаанҥа диринГ баһы хаалларара биллэр.

Сэрии уһуур, өтөрүнэн бүппэт чинчилээх. Сотору кэминэн уол дойдута сир-халлаан сылыйан, от-мас көдөрөн, кэлэрэ-бараҥа, саһаргахорҕойорго табыгастаах кэм эргийэн кыргыһыы иккис тыынын ыллаҕына өлүү-сүтүү эбии үксүө. Билиҥнитэ Россия сонуннары киэҥник тарҕатар средстволарга кэлтэй, кыайыыны-хотууну иһиттиннэллэр эрээри, тоҕо эрдэ киниилэр кэпсээниэриттэн сымыйа сыта ангылыйарга дылы. Дойдулаах киһиэхэ төрөөбүт истиэнэтэ көмөлөөр диэччилэр. Онон бука боевиктар даҕаны, кинилэр ыытыалыылларын кэтэһэн, ыраас хонуугга тахсан хаамыталаабаттара буолуо уонна сэриилэһэр сэптээх ыскылаатталарын аһаҕас халлаан анныгар туппаттара чахчы. Телевизорга көрдөххө ким эрэ квартира, харчы иһин, ким эрэ Аҕа дойдутун көмүскээри кыттар. Ол аата сорохтор бэйэлэрин кыһаллаларын быһаара, иннилэрин көрүнэ, атыттар дойдуларын иннигэр иэстэрин төлүү сылдьаллар. Онон бу сэрии коммерческай буолан, киниэхэ интэриэстээх дьон дьалата дии саныыбын. Оттон уолаттары бу кирдээх сэрии толоонуттан таһаартыы охсору ситиһиэххэйиҥ. Ол иннитэн Президеннэ, Правительствоҕа, Ил Түмэгэ кытаанахтык туруорсуоҕуг! Олорон биэримиэҕин!

Дмитрий ШЕЛКОВНИКОВ,
Хамаҕатта

ОҔОННЬОРДООХ ЭМЭЭХСИН ОЛОРБУТТАРА ЭБИТЭ ҮҺҮ

Уол-кыыс бастаан утаа харахтарыынан хайдаһан, оҥтон улам билсэн, сүрэхтэринэн сөбүлэһэн ыал буолан аал уоту оттон биэс уон сыл олоруулара — бу биир олоххо дьоллоох дьон тиийэр сыллара-хонуктара.

Ахсыныы ыйга Кириэс-Кытыл дэриэбинэтигэр Аппара уонна Ньукулай Харитоновтар аймахбыла дьоннорун, бииргэ үөскээбит дьүөгэлэрин — сэргэстэһэ сылдьан биир биригээдэҕэ үлэлээбит үөлэннээхтэрин — ыҥыран кыһыл көмүс сыбаайбаларын бэлиэтээн аһардылар. Манна баалар урукку Ленин аатынан миллионер колхоз хоһуун үлэһиттэрэ: ыанньыксыттар, ньиргэй көрөөччүлэр, бостууктар. Биир биригээдэҕэ араас үлэлэргэ сылдьыбыт дьон бу киэһэ түмсэн урукку-ларын-хойуккуларын ахтыһан ирэ-хоро кэпсэттилэр. Итинник түмсэн-көрсүбэтэх түгэннэрэ өр буолбучча, үһүн киэһэни быһа күөдьаа буолан сэргэхсийдилэр.

Оҕонньордоох эмээхсин олорбуттара эбитэ үһү, диэн баран билиҥни олохторуттан тиийэ тыктаран көрүөххэйиҥ. Аппаралаах Ньукулай бу 50 сыл олохторун устатыгар оҕоломмуттара бары этэҥнэ сылдьыбыттара буоллар герой ийэ-аҕа буолуох дьон хаалтар эбит. Билигин сэттэ оҕолоруттан түөрдэ ыал буолбуттар. Ол иһигэр саҥардыы буруо таһаарыынан эрэлляриттэн эрэмньи баар сиэттэр сиэттиспитинэн кэлэн иһиэхтэрэ диэн. Бу күннэргэ эйэлээх эйэлэрин маанытар түөрт сиэннээхтэр. Оттон үбүлүөйдээх дьоммутун саастара тоһо-хаччаа диир буоллахха: Ньукулай 74-дүн ааста, Аппара 70-нын туолара аҕыйах ый хаалла. Аны бу кырдьаҕастарбыт доруобуйаларын өттүнэн ыллахха көрөр харахтарыынан мөлтөҕүнэн иккиэн иккис группалаах инбэлиттэр. Ньукулай буоллаҕына бу күһүнгүттэн ыла отой сирдэппэт буолаахтаабыт.

Апросинья уонна Ньукулай Аҕа дойдуну көмүскүүр ыарахан сыдаланнаах сылларга кыайыы туһугар дьон тэҥэ бэйэни харыстаммат үлэлэриннэн кыайыыны аҕалсыбыттара. Кинилэр сылын аайы үлэлиир сайыыктара Бардыалаах этэ. Аппара ол сайылык ыанньыксыттарын үүтүн илиитинэн эрийэн үүт үрүйэни сүүрдэр ахан этэ. Оттон Ньукулай сылын аайы солбуллубат ыанньык ынах бостуута. Кыһыын сүөһү ахатааччы. Бииргэ үлэлээбиттэр билиҥи кэлэн кэпсэтэллэригэр Ньукулайы кыыһырбат эрэ диэн сымнаҕаһырҕатан сордоон ахан биэрэр эбиппит дэспиттэрэ ол дьоро киэһэҕэ. Көр, Ньукулай оннук холку киһитин хайгыыллар. Николай Гаврильевич үлэ, тыыл ветерана килбиэннээх үлэтин иһин 1976 сыллаахха ВДНХ ыалдьыта, үс төгүллээх коммунистическай үлэ ударнига, социалистическай үлэ кыайыылааҕын туоһулуур IX, X пятилетка түмүгүнэн грамоталара о.да. баалар. Кэлин пенсияҕа тахыстар да уопсай үлэттэн илиитин араара охсубатах. Ол курдук нэнилиэннньэттэн үүт хомуурутар ситиһиитин иһин хайҕал грамота, Кыайыы 40 сылынан махтал сурук. Кыайыы 50 сылынан юбилейнай медаль ылаттаабыт.

Апросинья Васильевна үтүмэн элбэх, колхоз, совхоз саҕаттан грамоталардаах. Улуу Кыайыы 40 сылынан махтал сурук, Кыайыы 50 сылынан медаль. Хайа уонна элбэх оҕолоох ийэҕэ I степеннээх медаль.

Ветеран юбилярдарбыт үс уолаттара тутуспутунан «Экос» баһынай хаһаайыстыбаҕа үлэлиилэр. Ити билиҥни бириэмэҕэ олох ирдэбилигэр сөпкө дьаһаммыттар. Иккиэннэ кыы уол сварщик идэлээх буолан үлэлиир техникаларын кимтэн да көрдөспөккө бэйэлэрэ өрөмүөнүүр кыахтаах эбиттэр. Икки кыыс эмкэ сыһыаннаах үлэһиттэр: Маша медсестра, Лариса республиканскай балыыһа лаборана, Раиса культура үлэһитэ идэлээх. Аччыгый кыыс Марфа детсадка воспитатель, ол быыһыгар билиитин хаҥатан кэтэхтэн үөрэнэр.

Харитоновтар дьиэлэриигэр киирбит эрэ харахтарыгар быраҕыллар мыҥдыр ойуу мебеллэрин аччыгый уол Володя оногор эбит. Ыскаап турар диэбитим вешалка, умывальник буолан хаалар. Ийэтэ этэринэн, эйэтин Василий Ионович Терентьев илиитин салааһына диир да, Аппара бэйэтэ эмиэ сүрдээх мыҥдыр уус иистэннньэҥ. Кини оноһуктара инбэлиттэр быыстапкалырыгар, уопсай көрүүгэ турдаҕына болҕомтоҥу тардара, миэстэлэһээччи даҕаны. Онон ийэлээх эйэтин талааннарыттан бэриһиннэрбит эбит.

Бу киэһэ үбүлүөйдээх дьоммутутар инбэлиттэр обществоларын өйдөбүннүк бэлэх, соцобеспечениеттан кэмбиэрдээх көмө харчы, кырдьаҕастар обществоларыттан Апросиньяҕа Партизан профилакторийыгар сыныьанан, эмтэнэн кэлэригэр путевка туттарылыыпылар. Уонча оҕолоро кыттыһан ийэлээх аҕаларын кыһыл көмүс сыбаайбаларынан кыһыл көмүс бэлэх туттарыахпыт диэн иһитиннэрдилэр.

Ити курдук, биир чаанньыктан үөй иһэн 50 сыл олорбут ыал мин билэрбинэн биһиги нэһилиэккэ икки үйэ ыпсыытыгар быйыл кэлэн үс ыал: Семеновтар, Гаврильевтар уонна бу тоһо кыайарбынан кэпсии сатаабыт ыалым Харитоновтар буолаллар.

Үргүлдьү, үс ыалы үйэ аҥардаах сылаас олохторунан эҕэрдэлээн туран чаанньыктаах чэйдэрэ мэлдьи сылаас буоллун, уруулара-аймахтара ууһуу-ханыы туруохтун, саха омуту салгыы элбэтэ турдуннар диэн алҕаатарым буолуохтун!

Николай КОКОРЕВ

Педагогическай маастарыстыба сыла

ДЬЫАЛАБЫАЙ ХАРАКТЕРДААХ, АКТИВНАЙ ПОЗИЦИЯЛААХ

Хамаҕатта орто оскуолатын французскай тылын учуутала Ядрихинская Валентина Семеновна ыччаты иитиигэ-үөрэтиигэ үйэ чиэппэриттэн ордук кэм устатыгар үлэлээтэ.

Ол устатыгар кини сатабыллаахтык, инициативалаахтык, айымныылаахтык үлэлиир педагог быһыытынан билиннэ. Валентина Семеновна биир сыл кылаас таһынааҕы уонна иитэр үлэ тэриллэччитинэн, биэс сыл завуһунан, сэттэлии сыл оскуола профкомун председателинэн уонна партийнай тэриллэ секретарынан (эти саҥана директоры үөрэтэр үлэҕэ солбуйаччы), инициативнай бөлөх салаааччытынан, аттестационнай комиссия секретарынан эҥкилэ суох үлэлээтэ. Билигин омук тылын учуутталларын методическай холбоһуктарын салайааччы, кабинет сэбиэдиссэйэ. Ити барыта учуутал дьыалабыай характердаах, актыыбынай позиция ааҕын туоһулуур.

Үрдүк кылаастаах педагог маастарыстыбатын чочуйууга кыһаммыытын уурар. Кини оскуолатыгар, улууска, республикаҕа методическай үлэҕэ актыыбынайдык кыттар. Икки төгүл республикатааҕы семинар кыттыылаахтарыгар аһаҕас уруоктары ыыппыта. Онно ИПКРО (үөрэх үлэһиттэрин квалификацияларын үрдэтэр институт) омук тылыгар кабинетын методиста Слепцова О.И., СГУ старшай преподавателэ Габышева С.Ф. учуутал үлэтин, методическай бэлэмин үрдүктүк сыанналаабыттара.

Национальнай оскуоланы саҥардар-уонна сайыннарар концепцияны олоххо киллэриигэ, учуутал бэйэтин программатыгар национально-региональнай компоненнары киллэрэр. Үөрэтии саҥа технологияларын туһанар.

Валентина Семеновна үөрэтэр предметигэр кылаас таһынааҕы үлэни былааннаахтык ыытар. Кини уон үөрэнээччилэрэ 1989 сылтан саҕалаан улуустаааҕы региональнай олимпиадаларга бириистээх миэстэлэри ылаллар.

Опыттаах педагог кылаас салайааччыларын 1995 с. республикатааҕы конкурстарын кыайыылааҕынан тахсыбыта. Кини оскуолатын, нэһилиэгин общественнай олоҕор, араас спортивнай күрэхтэһиилэргэ, уус-уран самодеятельноска актыыбынайдык кыттар. Валентина Семеновна төрөппүт комитетын чилиэнин, депутат быһыытынан араас өрүттээх үлэни ыыппыта. Учууталлар Х-с съезтэрин делегата.

Г. ГАБЫШЕВ,
Хамаҕатта орто оскуолатын директора

Тыа сирэ уонна рынок

БАРЫСТААХ БУОЛЛАР

Тохсунньу 26 күнүгэр нэһилиэк дьаһалтатын дьиэтигэр: «Туймаада» ФАПК-тан, куораттан кэллибит,» — диэбитинэн эдэрчи киһи баһылыкка наадыйан киирэн кэллэ, иккиэлэр. Кулгаарым мөлтөҕүттэн ситэ истибэккэ «Туймаада» ансамбль буоллаҕа дуу?» диэн саныатым. Эчи, барыта Туймаада буолан түһэн, хайата буоларын токкоолоһон мөҕүллэ сыстым.

— Тайҕаттан сылдьаҕын дуу? «Туймаада» диэни истибэтэххин, — эдэр киһим сэмэлээбититтэн өй ылан, билэ саас улахан сибииньэлэри, чөппуускалары аҕалбытын, түҥэппитин ылбыт дьон улахан ороскуокка барбыттарын, «тайҕаҕа» буолбакка дэриэбинэттэн истибиппин саныатым, ону билиэх-көрүөх санаам күүһүрэн кэллэ.

1998 с. күһүнүгэр этэ бадаҕа, «Холбоско» улахан кредит бэриллиннэ, онон эт сыанатын киилэтин булгуччу 50-60 солк. тутуохтаахтар диэни бука истибиккит буолуо. «Туймаадалар» ону билбэттэр эбит. Бу саас улууска 790 сибииньэни, І Хомустаахха 45 сибииньэни түҥэппиттэр, оттон биир өлбүт, 21-ри сиэбиттэр, 23 кыстаан турар. Хаһа тыһытын, хаһа атыырын ким да билбэт. Дьиҥинэн, тыһылары төрөтүүгэ-уһатыыга анаан иитиэхтээхтэр эбит. Тыһыта улууска тоһо хаалбытын ким учуоттуур? Түҥэтэллэригэр тыыннаах ыйааһынын киилэтигэр 63 солк. аҕаан биэрбиттар, ыраас этин киилэтин 45 солк. аахсабыт диэн дуоҕа бардаспыттар.

«Туймаада» специалиһыттан ыйыпыкка: «Ити бастакы холонуу, саҕалаһын, кырдьык, ылааччы өттүгэр ороскуоту аҕалла. Улаатан хаалбыт сибииньэлэри Красноярскайтан тиэйэн, уһуннук айаннаан аҕаларга ыран, аны оно ыйаан ылбыт ыйааһыммытынан манна түҥэтэн, сибииньэ оҕолоро биһиги усулуобуйабытыгар үөрэнэн биэрбэккэлэр, ол сүтэрбит ыйааһынарын ылааччы киһи уйуммута,» - диэн кэпсээтэ.

Аны чөппууска биэрбиттэрэ. Биир ыалга 8 куурусса буолбутун иһин ыалтан бөтүүк уларсан аҕалбыттарын ахсыан көмөлөөн «олорон» кэбиспиттэр. Кыра эрдэхтэриттэн бөтүүкэ үөрэтэххэ сыныт да баттыахтарын сөп үһү.

Быйыл Нам улууһуттар 1500 сибииньэ оҕото (1-2 ыйдаах), билиҥи 200 боросуонак бэлэм үһү. 600 куурусса олушьута, 1500 хаһы бэс ыйыгар, 1000 хаһы атырдьах ыйыгар аҕалан түҥэтиэхтээхтэр.

Олохтоох дьаһалта нэһилиэньэттэн сайаапка хомуйан түһэриҥ диэтилэр. Нэһилиэктэриэн нуормалаан түҥэтэр сөп эбит. Сибииньэҕэ эрэ күҥнэ 2 кг. уотурбаны 210 күҥнэ аҕаан биэраллар. Киилэтэ - 6 солк. Сибииньэ оҕотун тыыннаах ыйааһынын киилэтигэр 63 солк. төгүллээн төлөтөллөр. Сибииньэни, хаһы улаатыннаран этин ханна баҕарар туттаран, ол харчытынан уопсай ылбыт кредиттэ, ыйыллыбыт болдьоҕор төлүүргүт ирдэнэр. Сибииньэ оҕотун, этин, хаһы, куурусса туттуоҕун-уһатан нэһилиэкпитигэр, улууспутугар дэлэтэр сорук турар.

Сыл аайы Новосибирскайтан, Казаньтан, Красноярскайтан таһар кыахпыт суоҕун, сыананы хас эмэ бүк үрдүүрүн саныыллар. Нэһилиэк баһылыгын солбуйаччы Петров А.М., дьаһалта специалиһа Ядреева Г.П., «Туймаадаҥы» кытта бииргэ үлэлиигэ сөптөөх сүбэни-аманы иһиттилэр. Нам улууһуттар куратордыыннан ФАПК специалиһа Корнилова Гелия Николаевна үлэтин былаанын билиһиннэрдэ. Лукин Лаврентий Николаевич кредити төннөрүүгэ үлэлэһэр эбит.

Сибииньэни, хаһы, куурусса, козаны «Туймаада» түҥэтэр. Ходуһаны сир комитета бас биллэр, аһары оттоммут оппут куруламмытынан туран курсуйар, эппитин-үүнүпүтүн грамыгар дылы бэйэбит атыылыыбыт. Сүөһү ахсаанын дьаһалта аҕаар, ветеринардар олох туһунан государстволар, бурдукпутун Президент ыстарар, хортуоппуйу ырыынакка туталлар, осеменаторлары дьаһалтаҕа биэрэ сатыыллар. Оччотугар тыа хаһаайыстыбатын управлениета тугу гынар? Солярканы, бензини түҥэтэргэ аҕыс сыгаах буолара дуу? Үүтү хомуйуу сводкатын управление түмпэт. Куоракка тыа хаһаайыстыбатын министерствотыгар ылбэх этээстээх дьиэлэриигэр баппаккалар, хостон-хоско көһүү кирсээнэ-моргуора буолар диэллэр. Аатасуола хаста-хаста уларыйда, ол аайы ааттарын уларытар айдаана уҕараабат үһү.

Президент, Правительство кэтэх, баһыҥай хаһаайыстыбаларын сайыннарыы политикатын «Туймаада» ФАПК нөҥүө кредиттээһин үлэтин ыытар буоллаҕына, тыа хаһаайыстыбатын управлениета туора турбакка, идэтийбит үлэтигэр күүс-көмө буоларын өйдүүрүгэр баҕарыаҥ.

К. ЕРЕМЕЕВ,
І Хомустаах

ГИБДД ноһа

ААСПЫТ СЫЛ ТҮМҮКТЭРЭ

Нам улууһугар суол га куттала суох буолууну тэрийэр иннитгэн уонна «РФ ИДьМ госавтоинспекциятын үлэтин тэрийии туһунан» 1998 с. бэс ыйын 1 күнүнээҕи 329 №-дээх РФ Ис Дьыалатын министерствотын бирикээһигэр, «Суолга куттала суох буолууну тэрийиигэ эбии миэрэлэр тустарынан» РФ Президенин 1998 с. бэс ыйын 15 күнүнээҕи ыйаатар, «СР Ис Дьыалатын министерствотын государственнай автотранспортнай инспекциятын үлэтин ыытыы туһунан» СР Ис Дьыалатын министерствотын бирикээһигэр олоҕуран Нам улууһун ГИБДД личнэй састаабынан суолга куттала суох буолууга араас хайысхалаах үлэлэр ыытылыннылар.

Аастыт 1999 с. устата суол бырааабылатын кэнии ахсаана 1762-гэ тэҥнэстэ, 1998 с. 1300 этэ. Ол иһигэр итирик туруктаах сылдьан транспоры ыытыы иһин 271 киһи тутулунна. Кинилэртэн 117 ыстатыйанан 217 киһи, 120 ыстатыйанан 57 киһи ыстырааптанна. 1999 с. 80 киһи транспорт ыытар бырааба быһылынна (тэҥнэбилгэ: 1998—56).

Атын улуустарга уонна Дьокуускай куоракка 260 матырыйаал ыытылынна. Мантан итирик туруктаах сылдьыы иһин 39 киһи тутулунна. 164944 солк. 8 х. суммаҕа административнай ыстыраап түһэрилиннэ, онтон 139599 солк. 30 х. төлөннө. Төлөөһүн 84,5 бырыһыанга тэҥнэстэ. 25 дуоһунастаах киһи административнай эпиэтинэҕэ тардылынна.

Төһөда суол бырааабылатын кэнээччилэри тутуу ахсаана элбээбитин, транспоры ыытар бырааптара быыллыбыт дьон ахсаанын бырыһыана үрдээбитин, ГИБДД ноһа үлэтин салҕаабытын, Нам-Дьокуускай трасса 4-с км-гар КПМ ноһа үлэлээбитин, Нам улууһун кыраныссатыгар сайыннары уонна күһүҥҥү кэмнэ дьуһуурустуба олохтоммутун, бу кэмнэ күн аайы рейдэ ыытыллыбытын үрдүнэн, улуус суолларыгар суол быһылаанын ахсаанын аччатыы кыаллыбата. Ол курдук, былырыын 13 суол быһылаана тахсыбыта. Онно 2 киһи өлбүтэ, 15 киһи эчэйии ылбыта, ол иһигэр 3 оҕо.

Бу отчуоттуур кэм иһигэр ГИБДД личнэй састааба барыылыттыллыбыт операцияларга кыттыыны ылбыта: «Преграда», «Ураган», «Допинг», «Вихрь-антитеррор», ону таһынан суолга куттала суох буолууга аналлаах хаардаах араас мероприятиелар ыытылыннылар: «Внимание, дети!», Пешеход», «Автобус», Безопасное колесо», «Весенний смотр безопасности дорожного движения», «Контроль трезвости», «Операция «Трактор» ода.

Айылҕа харыстабылын комитетын кытта былаанналанан рейдэлэр кэмнэригэр ГИБДД сотрудниктарыттан 36 саа былдьанна. Үс бултааһын уонна балыктааһын бырааабылатын кэнии билиннэ. 400 гр наркотик былдьанна. Бу фактарга тэриллибит дьыалаларайылҕа харыстабылын комитетыгар уонна ис дьыала отделын силиэстийэлиир отделениетыгар бэрилиннилэр. 146 л алкогольнай бородуукуйа былдьанна. «Мак» операция кэмигэр ыам ыйын 8 күнүгэр Нам селотун Ст. Платонов аатынан уулуссаҕа «ИЖ-Юпитер-5» мотоциклаах саастарын ситэ илик А.Н. Кузнецов уонна В.П. Чертовских тутуллубуттара. Кинилэртэн 400 гр кэлеппүнэ былдьаммыта. Бу дьыалаҕа 7699 №-дээх колуобунай дьыала тэриллибитэ. Атырдьах ыйын 28 күнүгэр ГИБДД уонна ДПС милиция прапорщигынан гр. Перетолчин А.Ю. уонна Четвертаков А.Е. тутуллубуттара, кинилэр «УАЗ-3909» массыынанан Бөтүҥ орто оскуолатыттан уоруллубут шифери тиэйэн испиттэр. Хоромньу барыта төлөммүтэ.

1999 с. тохсунньу 4 күнүгэр Аппааны бөһүөлэгэр киһини саанан ытан өлөрбүттэрэ. Манна милиция капитана Яковлев П.Р. уонна инспектор, милиция старшината Барчахов А.В. тиийэн гр. П.Р. Марковы туппуттара, саата былдьаммыта. Бу дьыалаҕа 7655 №-дээх холуобунай дьыала тэриллибитэ.

Сыл устата дьуһуурунай чааска 91 общественнай бэрээдэги кэнээччи аҕалыллыбыта, ол иһигэр бытархай күлүгэннээһиннии иһин 11, милиция сотрудниктын ирдэбилин толорбоотуун иһин 9 киһи. Ыстырааптанар площадкаҕа 275 автомототранспорт туруоруллубута.

Үөрэх тэрилтэлэригэр, автопредприятиеларга, тэрилтэлэргэ барыта 50 профилактическай бэсиэдэ, лекция аарыылынна. Маассабай информация средстволарын нөҥүө 30 иһитиннэрии таҕыста, ол иһигэр олохтоох телевидениеттэн 5. ГИБДД сотрудниктара улуус иһинээҕи 23 мероприятиеҕа кыттыыны ылылыннылар, 12 төгүл автоколонналары арыллаатылар. Автопредприятиеларга гаражтан тахсыыга 36, гаражка киириигэ 23 транспорт бэрэбиэркэлэннэ. Бу кэм иһигэр 232 транспорт регистрацияланна. Учуоттан 195 транспорт уһулунна, онтон 1998 с. 54 этэ. 219 транспорт санаатан регистрацияланна. 2018 киһи водительскай дастабырыанньа ылаары экзамен туттарда, 1998 с. 413 киһи этэ. 1283 киһи водительскай дастабырыанньатын уларыттарда, олиһигэр российскай образецтаах—839. 118 киһи суоппар буолла. 3241 транспорт сыллааҥы техкөрүүнү барда, 1998 с. 1596 этэ. Техкөрүүнү барыы бырыһыана 63-кэ тэҥнэстэ, 1998 с. 27,9 бырыһыан этэ.

Улуус суолларыгар авария элбээһинин сүрүн төрүөттэринэн буолаллар:

1. Нам-Дьокуускай трассатыгар турар стационарнай пост уонна ыстырааптанар стоянка уһун кэмнэ үлэлээбэккэ турбуттара;

2. Нэһилиэнньэлээх пуннар, ордук Нам селотун суолларын туруктара мөлтөөтүлэр, онтон транспорт ахсаана элбээн, сырылара сылын аайы түргэтээн иһэр. Бу ордук сааскы-сайыннгы уонна күһүҥҥү кэмнэ хомуур саҕана, атын улуустарган, куораттан кэлбит массыыналар элбэбит кэмнэригэр бэлиэтэнэр. Ол курдук, аастыт сылга атын улуус суоппардарынан 2 суол быыланна таһаарылынна, онтон икки түбэлтэҕэ атын улуус дьоно эчэйдилэр. Суол бырааабылатын кэнии сатыы дьонунан эмиэ таһаарыллар. Онуоха иккі суол быһылаанныгар икки сатыы киһи—Прокопьев уонна Федоров өлбүттэрэ. Ити гынан баран сатыы дьоҥҥо суол бырааабылатын кэстэхтэринэ административнай миэрэ ылар ыарахан, онтон ыстыраап түһэриллэр түгэнигэр төлөөһүн бырыһыана кыра. Онон маннык дьоҥҥо иитэр-үөрэтэр үлэ бэйэтин сыалын сиппэт.

Суолга куттала суох буолууну тэрийиигэ ГИБДД отделениетынан маннык мероприятиелар ыытылыннылар:

1. Стационарнай пост үлэтэ сөргүтүлүннэ. 2. Ыстырааптыыр площадка сөргүтүллэн үлэлии турар. 3. ГИБДД личнэй састаабыгар үлэһиттэр тиийбэттэрин үрдүнэн транспорт саамай сырыылаах уулуссаларыгар (Ленин, Чернышевскай, Цугель-Аммосова аатларынан о.д.а.) хонтуруол олохтоноор. 4. Нэһилиэнньэлээх пуннарга, ордук улуус киниттэн ыраах сытар нэһилиэктэргэ, участковай инспекторларга бэйэлэрин эпиэтинэстэригэр административнай боротокуол уонна итирик туругу бэрэбиэркэлиир трубкалар бэриллибиттэрэ. 5. ГИБДД общественнай Советыгар 14 общественнай инспектор баар, кинилэр суолга куттала суох буолууга бэйэлэрин кылаатларын киллэрэллэр, ГИБДД үлэһиттэригэр күүс-көмө буолаллар.

РФ Правительствотын 15.12.99 с. 1396 №-дээх быһаарыытынан 01.07.90 с. диэри бэриллибит водительскай дастабырыанньалар дьайыларын болдьоро 2000 сыл от ыйын 1 күнүгэр диэри уһатылыннылар. Онтон атын водительскай дастабырыанньалар ханнык бланкаҕа оҥоһуллубуттарыттан уонна дьайар кэмнэрэ ыйыллыбыт даататыттан тутулуга суох бэриллибит кэмнэриттэн ылата 10 сыл устата туһаныллаллар.

Матырыйаалы бэлэмнээтэ
В. РЫКУНОВА,
ГИБДД штатын таһынан инспектора

ИҮҮРЭҮ ТЫЛАР

Күнү көрдөрбүт күндү ийэбитин, тапталлаах кэргэммин **ШАПОШНИКОВА АЛЕКСАНДРА ПАВЛОВНАНЫ** олоҕун бэлиэ күнүнэн, өрөгэйдээх юбилейгынан истиҥник эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт үрүҥ күн аннытар баар бары үчүгэйи, уһун кэмнэргэ үөрүүлээх-көтүүлээх нус-хас олоҕу, кырдьары билиниммэ, ыарыыта ылларыма.

Кэргэнин, оҕолорун

Күндүтүк саныыр кэргэммин, аҕабытын, эҥээбитин, быраапытын, таайбытын, Хатырык нэһилиэгин олохтоохун **НИКОЛАЙ ДАНИЛОВИЧ СЕМЕНОВЫ** үйэ аҥардаах үбүлүйүгүн томточчу туоларгынан итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит, ахсаабат кыһамнааҥ, сылаас сыһыанын иһин махтанабыт. Таптыыр киһибитигэр барыы түүнү, үлэҕэр ситиһиини, кырдьары билбэккэ чэгиэн-чэбдик сылдьаргар, куруук үөрэ-көтө, биһиги туспутугар уһуннук, дьоллоохтук олороргор баҕарабыт, сүүс саастар диэри сүүрэ сырыт диэн алгыыбыт.

Кэргэнин, оҕолорун, сиэннэрин, күтүөтүн, Дьокуускайтан Семеновтар, Хоруновтар, Шараборинналр, Васильевтар, Курчатовтар, Мириэйтэн, Сунтаартан Семеновтар, Алма-Ататтан Абдрахмановтар, Хамаҕаттаттан Куличкиннар

БИЛЛЭРИИЛЭР-РЕКЛАМА

Дьокуускай куоракка баар чаанынай тэрилтэ МТЗ-82 «Беларусь» тракторы 270 тыс. солк., МТЗ-82 трактор саппаас чаастарын куорат базаларынаан чэпчэки сыанаҕа, оту прессиигэ туттуллар шпатат быаны былырыыҥҥы сыанатыгар утары төлөһүү суотугар биэрэр. Атыылаһыан баҕалаахтар тыа хаһаайыстыбатын управлениетыгар сайаапкаҕытын түһэриҥ.

Улуус дьаһалтата

ОСКУОЛА ЮБИЛЕЙЫГАР ЫҢГЫРАБЫТ

Нам улууһун Үөдэй орто оскуолата төрүттэммитэ 80 сылыгар аналлаах юбилей кулун тутар 18 күнүгэр бэлиэтэнэр.

Бу оскуолаҕа араас кэмнэ үлэлээбиттэр, үөрэммиттэр, бүтэрбиттэр, учууталлар бэйэҥит ахтыыларгытын, хаартыскаларгытын ыытаргытыгар, юбилейга кэлэн кыттыыны ылларгытыгар көрдөһөбүт.

Оскуолабытын бүтэрбиттэр үөрэммит оскуолаҕыт материальнай-техническэй базата сайдыытыгар күүс-көмө, өйөбүл буолларгытыгар ыҥырабыт.

Билэр телефоннут: 25-0-93

Олунньу 12-13 к. Нам с. остуол теннииһигэр улууска хамаанданан бастыыр иһин күрэхтэһии сарсыарда 10 ч.

1-сүүһүөх оскуола саалатыгар ыытыллар. Онно хамаанда састаабыгар 2 эр киһи, 1 дьахтар, 2 уол, 1 кыыс (оск. оҕолоро) кытталлар.

Тэрийэр комиссия

Таптыыр кэргэним, ийэбит, эҥээбит

ИВАНОВА
Анастасия Филипповна

үйүн ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн барыы билэр дьоммутугар, аймахтарбытыгар, таныстарбытыгар дириҥник курутуйан туран иитиннэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ

Таптыыр баалым, эдьиийбит

ИВАНОВА
Анастасия Филипповна

үйүн ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурааммытын тиэрдэбит.

Убайа, быраата, кийиитэ, Соловьевтар аймахтара, І Хомустаах

Ытыктыыр, убаастыыр убайбыытыгар, таайбытыгар Иванов Данил Семеновичка тапталлаах кэргэнэ, оҕолоругар, сиэннэригэр ийэлэрэ, эҥээлэрэ

ИВАНОВА
Анастасия Филипповна

ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ кутурааммытын биллэрэбит.

Граф Бизрэгитэн Соловьевтар

Ытыктыыр кинибит, биригэ уөскэзэбит доҕорбут

ИВАНОВА
Анастасия Филипповна

ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигар Иванов Д.С., оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурааммытын тиэрдэбит.

Афанасьевтар-Хамаҕатта

Күнү дьүөгэбит

ИВАНОВА
Анастасия Филипповна

ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигар Данил Семеновичка, оҕолоругар Юрийа, Тоньа, Сергэй, Володя, сиэннэригэр дириҥ кутурааммытын тиэрдэбит.

Трапезниковтар, Трапезникова А.И., Кривошапкина А.И.

Хатын Арыы нэһилиэгин культура салаатыгар өр кэмнэргэ күүгүн сэбиэдиссэйинэн эҥкилэ суох үлэлээбит сцена ветерана, улуус, республика хас аҥа тагыллаах саҥараата

ИВАНОВА
Анастасия Филипповна

ыарахан ыарыыттан быыгы кэккэбиттэн туораабытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурааммытын тиэрдэбит.

«Алаҥа» сынньалаҥ кинин үлэһиттэрэ

Убаастыыр таайбытыгар, кини оҕолоругар, сиэттэригэр тапталлаах кэргэнэ, ийэлэрэ, истиҥ-ыарах эҕэлэрэ

ИВАНОВА
Анастасия Филипповна

ыараханыгыт ыалдьан өлбүтүнэн дириҥ кутурааммытын тиэрдэбит, ааныгытын тэҥнэ үлэстэбит.

Аппааныттан аймахтарыт, Замятина А.И., Павловтар, Шумиловтар, Эверстовтар

Убаастыыр доҕорбут Иванов Даниил Семеновичка таптыыр кэргэнэ, биһиги убаастыыр, чугас диэгэбит

ИВАНОВА
Анастасия Филипповна

үйүн ыарахан ыарыыттан өлбүтүгэр дириҥ кутурааммытын тиэрдэбит.

Аппааныттан
Попова, Слепцовтар, Оконешниковтар, Габышева, Ветюнскайдар, Луонка, Протопопова

Выражаю глубокое соболезнование дорогой подруге Пономаревой Саргылане Даниловне, ее детям, родным и близким по поводу кончины после долгой тяжелой болезни любимой матери

ИВАНОВОЙ
Анастасии Филипповны

Винокурова С.С.

Биригэ уөрэммит табаарыспытыгар Пономарева С.Д., ийэтэ

ИВАНОВА
Анастасия Филипповна

үйүн ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ кутурааммытын тиэрдэбит.

1981 с. выпускниктар

Биһиги бары убаастыыр саха-французскай оскуола учуутуттарыгар Евсеева Антонина Даниловнаҕа кини таптыыр ийэтэ

ИВАНОВА
Анастасия Филипповна

ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ кутурааммытын биллэрэбит.

Хамаҕатта саха-французскай оскуола 10 сыл. коллектива

«Хатынгаана» дьаһыла-саадуруккуу үлэһитэ, үөс ветерана, Аппааны олохтоох

ИВАНОВА
Анастасия Филипповна

ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурааммытын биллэрэбит.

Хатын Арыытаҕы дьаһыла-саад коллектива

Сэргэхсиидэ истиэххэ - СИА!

ОЛУННЬУ КЫҺЫНЫ КЫЙДЫЫР

Норуот этэриинэн, олунньу кыһыны кыйдыыр, дьылы саескыта эргитэр. Олунньу кубулуттаах ый: ардыгар тымныйар, ардыгар сымныыр.

Ый саҕаланыыта эчигэс буоллаҕына, үчүгэй саас кэлэр. Улаханнык тымныйдаҕына саас эрдэ кэлэр. Олунньуга мас лабаатыгар хаар арыйах буоллаҕына отон уонна тэллэй аанньа үүммэт.

Ый бэлиэ күннэрэ: (аастыт күннэри өйдөөн-санаан тэҥнэн көр)

1 - бу ый ыраас буоллаҕына, саас эрдэлиир, хаардаатаҕына - хойутуур.

2 - күн ортото күн көрдөҕүнэ - эрдэтээҥи саас, оттон күнүс тыалырдаҕына - ол 17-кэ диэри салҕанар.

4 - бу күн төһөнөн тымныйар даҕаны, соччонон саас кэлиитэ түргэтиир.

6 - бу күн хайдах буолар даҕаны сааскыта эмиэ оннук.

10 - тыалырдаҕына - сөрүүн сайын.

15 - бу күн тымныйдаҕына 24-кэ диэри тымныы турар. Өскөтүн сылыйдаҕына саас эрдэлиир уонна сылаас буолар. Хаар түстэҕинэ - уһун тымныы саас.

20 - күн кытара кыһан киирдэринэ — сөрүүн сайын.

27 - халлаан тымныйдаҕына, тымныы түһэр.

БИЛЛЭРИИЛЭР-РЕКЛАМА

Намский УПК «Эрэл», на базе которой ведется переподготовка и подготовка незанятого населения, объявляет набор курсантов на специальности:

Специальность	Срок обучения
1. Оператор ПЭВМ	1 мес.
2. Обувщик	
а) по подшивке зимней обуви	1 мес.
б) по индивидуальному пошиву	4 мес.
3. Бухгалтер	3 мес.
4. Парикмахер	3 мес.
5. Скорняк-раскройщик	4 мес.
6. Швея с навыками кроя	4 мес.

Заявление о приеме подается на имя директора УПК с приложением следующих документов:

1. Направление ЦТ и З
2. Паспорт
3. Трудовая книжка
4. Профессиональная медицинская справка
5. 2 фото 3х4

По всем вопросам обращаться по адресу:
с. Намцы ул. Ойунского, 5 тел. 2-14-54, 2-11-79

Намскому улусно для работы требуется фармацевт-провизор с высшим образованием или со средним специальным образованием.

Просим обращаться в отдел кадров улусно с 8.30 до 17.30 вечера.

Администрация улусно

РЕДАКТОР — В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — **21496**; иллюстрация уонна реклама (секретариат) — **21640**; бухгалтерия — **21332**; факс — **21332**; **"НАМ" ТРК** — **21632**; редакционнай издательскай система — **21141**

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствота, Нам улууһун дьаһалтата, редакция коллектива.
Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээкэ Госкомитетыгар СР региональнай управлениетыгар регистрациламыт нүөмэрэ — **П 0085**.

Сурукка аакпытын-суолгутун, үлэрэ-тин, дьиэрэт аадырыһын чопчу ыйыт.
Автор этэрэ хаһыат санаатынын эмиэ биир буолбат.

"ЭҺГСИЭЛИ" - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1.
E-mail: editor62@sakha.ru

Талыллыбыт уонна тэҥнэтиллибит "Эҥсиэли" хаһыат редакционнай-издательскай систематыгар
Хаһыат Дьокуускайга "Сахаполиграфиздат" НИПК бэчээттэниэ, Орджоникидзе уул. 38.
Формата А3. Кэмэлэ 1,0 бэчээт. лист.
Индекса — 54889. Тираһа — 2510
Бэчээккэ илии баттаммыт — 12.00 ч. 7.02.2000
Сакаалын №-рэ — 14